Янічка

Олег Чорногуз

О. Т. Йосипку присвячую.

– О чудовий, милий відбиток дамської ручки, сер! – вигукнув Олександр Тимофійович, коли я переступив поріг ранчо. – Я вас вітаю. У вашому віці, дорогий мій, одержувати такі міцні ляпаси… Це щось та означає. Ради таких ляпасів ще варто жити у такому віці. Чи ви іншої думки?

– Не може бути! – зашарівся я. – Олександре Тимофійовичу, носовичок і люстерко, – мовив я таким голосом, ніби збирався сказати – рукавичку і шпагу. Олександр Тимофійович, обійнявши мене за плечі, подав рушника і підвів до шафи, на внутрішньому боці якої висіло величезне дзеркало. Я глянув на своє відображення і обімлів.

– Неймовірне й невірогідне, – повернувся я до товариства. – Ви знаєте, скільки минуло часу, як я одержав ляпаса…

Товариші взялися за животи.

– Він зараз скаже, що не менше двох десятків років.

– Ну, не двох десятків, а принаймні двох років…

– Товариші, – підняв артистично руки вгору я і цим самим змусив їх замовкнути. – Цьому ляпасові рівно дві години.

– О, вітаємо! Те салютант! Але від кого?

– Скажіть, кому належить ця мила і чарівна ручка?

– Я б ще додав – міцна, – підсумував Олег Данилович.

– Відповім, але не розчаровуйтесь, – усівшись на своє місце, мовив я. – І перед цим чашку кави по-сідалковськи[1]. Інакше ви з мене нічого не витиснете, як з оцього кавового мусу, що висипається з кавоварки.

Олександр Тимофійович налив мені кави з термоса і виставив усе, що годилося до кави: молоко – згущене, сухе і звичайне й кілька листкових, випечених на замовлення язичків. Я зробив перший ковток і, широко розкривши рота, ще добру хвилину демонстрував, що кава чудова, а мій відкритий рот – кращий комплімент тому, хто сьогодні готував цей божественний напій для нашої "масонської ложі".

– М-да-а! – протягнув я звук, що не фіксується в жодному словникові, і затулив рота.

– Сер, – звернувся до мене Полощук, який полюбляє це англійське слово, – але наша ложа, як і наші вуха, – велика увага.

– Ми всі увага, розчаровуєте нас.

– Скажіть, якщо в цієї дами така ж маленька ніжка, як ручка, то на правах старого холостяка можете сказати, що я з нею одружуюсь, не глянувши навіть на обличчя, –

зіскочив зі свого місця підігрітий доброю порцією кави Олександр Тимофійович.

– Дама й справді має маленьку ніжку, Олександре Тимофійовичу, але я боюся здатися вам банальним, коли скажу, що вона вам не підійде: вона любить жити на широку ногу.

– І тому вибрала вас?!

– Як вибрала, коли відштовхнула, – уточнив Віктор Дмитрович.

– Прошу пардону, але я починаю свою розповідь. Ця загадкова дама, слід від руки якої ви досі бачите на моїй правій щоці, – моя дружина!

– Ого-о-о! Браво-о! Бравіссімо-о! – дружно зааплодували вони, цим самим ніби підтверджуючи, що я запізнився як мінімум на дві чашки кави.

– Цікаво, за що вам піднесла такий сюрприз ваша мадам? – знову подав голос Полощук.

– Це загалом давня і дуже повчальна історія, товариші!

– Я думаю, – посміхнувся Борис Іванович. – Після двадцяти п'яти років подружнього життя і раптом ляпас такої сили – без цікавої і, я б сказав, пікантної історії тут не обійшлося.

– Повинен вас удруге розчарувати, але історія ця хоч повчальна, але не настільки пікантна, як вам здається. На моє глибоке переконання, – розпочав я свою оповідь, – ходити в гості з власною дружиною так само шкідливо, як ходити в курилку тільки тому, що її часто відвідує твій приятель, котрий палить...

Одне слово, якось запросив мене мій шкільний друг Н., з яким ми не бачилися років десять. Запросив і похвалився, що хоча він і списував у мене задачки, але тепер став таким цабе, що мені й не снилося.

Але тим часом не зазнався і зберіг пам'ять дружби і скромність.

Я, звичайно, перш за все поцікавився, що ж він за цабе. Він мене інтригував, як я зараз вас. "Прийдеш – скажу, Записуй адресу – ідо мене".

Я йому пообіцяв: "Годин через три-чотири буду".

"Через чотири години? – перелякано перепитав він. – Збожеволіти можна. Чому так довго?"

"Бачиш, любий мій, – відповів я йому, – коли моя дружина була заміжня перший рік, їй для того, щоб вийти з дому, потрібно було десять хвилин. Тепер, після двадцяти п'яти років, – чотири години. Перші десять років у неї був рік за два. Як на війні. Тепер – рік за чотири, як на каторзі..."

"Гаразд, – посміхнувся він. – Ми вас чекаємо".

Не буду описувати, як він нас зустрів. Чим пригощав. Скажу одне: добре. Але на одній деталі зупинюсь.

Після нас прийшла з роботи його дружина. Не можна сказати, що красуня. Та й у такому віці лише окремі жінки залишають на собі відбитки минулої вроди. Звичайна, як на мене, жінка, але надзвичайно мила, гостинна й щира душею людина. Власне, те, що нам, чоловікам, так подобається і що ми так мало цінуємо у наших жінках.

Петро Андрійович, назвемо так мого друга умовно, зірвався з місця, як тільки

почув, що в замкову шпарину вставлено ключ. Він відчинив двері. Запитав для чогось: "Це ти, моя люба?!" Ніжно поцілував жінку, взяв м'яко її за руку вище ліктя і, елегантно підвівши до нашого столика, сказав: "Знайомтесь. Моя Янічка". Ми подали руки. Янічка мило усміхнулася, попросила пробачення, швиденько переодяглася, трішечки освіжилася й сіла з нами за стіл. Десь через півгодини у нас з дружиною склалося враження, що ми з Янічкою знайомі якщо не з старшої групи ясельного віку, то принаймні з шкільної парти.

Янічка була чудова співрозмовниця, любила жарти, уміла й сама жартувати, і головне – ні в чому не показувала ні зверхності, ні переваги. Це була проста, скромна, мила жінка, і головне – не ханжа. Ми залишали цей дім вперше, жалкуючи, що так мало там гостювали, й у нас постійно жила думка, як би ще раз їх провідати.

Власне, не в мене, а в моєї дружини. Бо до цих слів, які зараз наведу, я теж вважав, що до Петра Андрійовича треба частіше ходити.

"Треба, – мовила моя дружина. – Хай би ти, мурло, хоч повчився, як з рідною жінкою поводитися. Дивись, прийшла з роботи, не встигла переступити поріг, а він до неї. Вихопив з рук господарську сумку, чмокнув у щічку, запитав: "Як ти себе почуваєш? Чи ніхто тебе не образив сьогодні на роботі?" І це ж дружина, вважай, міністра".

Я проковтнув гірку пілюлю і змовчав. А вона вела далі: "А ти тільки хвалишся, що він у тебе задачки списував. Так він же тепер людина. В нього у генах ця інтелігентність міністерська закладена. А ти мужик мужиком. Коли ти мене хоч раз поцілував при зустрічі, узяв сумку в руки, як я ледве не падала з ніг? Мовчиш! Нема чого сказати. А візьми її ім'я. Як він її ніжно називає – Янічка. А вона ж просто Ніна".

І тут моя дружина розповіла ще раз мені те, що розповів він нам.

Навчалися вони в одному і тому ж інституті, на одному курсі, в одній групі й навіть за однією партою разом сиділи. Він колись на першому курсі кишеньковим ножиком вирізав: "Я + Ніна = Любов".

Потім хтось зрізав "любов", залишилося "Яніна". З тою часу він і казав на неї "моя Яніна". А коли одружився – "Яніночка", а потім взагалі скоротив ім'я і тепер інакше її не зве, як "Янічка".

Я прикусив язика, взяв горнятко з кавою, але вона виявилася холодною.

– А що ж далі? – майже загорлало товариство.

– Далі? – перепитав я. – Далі буде, як Олександр Тимофійович наллє мені ще одну чашку кави. Але за умови, що вона буде не настільки гаряча, щоб облазив мій язик, і не настільки холодна, щоб я не міг у цьому товаристві зігрітися.

Олександр Тимофійович задовольнив моє прохання, і я продовжував:

– Минуло, мабуть, років два від того пам'ятного візиту. Я все менше провідував свого шкільного друга, хоча моя дружина все частіше пропонувала мені сходити в гості до Янічки. Власне, тепер Янічкою я називав уже свого друга, а вона – його дружину. Але завжди, коли йшлося про сім'ю Петра Андрійовича, ми казали просто: "Може, підемо до Янічки?"

Ми ходили. У них нічого не змінилося. Жили вони так само дружно. Вранці, проводжаючи на роботу Янічку, він її так само цілував, бажав їй щасливої дороги, відкриваючи дверці своєї службової автомашини. Бажав так, що водій, як мені одного разу здалося, не стримався – про себе засміявся, а Петро Андрійович прощався з Янічкою, ніби проводжав її за кордон не менше, як на півроку. Хоч наперед знав, що через сім робочих годин Янічка буде дома.

Інколи, коли сиділи в нього дома, він їй телефонував на роботу. Питав, чи вона пила сьогодні кефір, чи гуляла в обідню перерву на свіжому повітрі і чи не дуже перевтомилася. Якщо їй щось боліло і вона про це йому казала, він категорично забороняв їй далі працювати й наказував негайно йти додому, а то й загрожував, що зараз сам до неї приїде.

Моїй дружині здавалося, що після цих відвідин і я трохи покращав. Я справді інколи брав у дружини важку господарську сумку, підвозив її на роботу, але от поцілувати вранці, коли вона йшла на роботу, ну ніяк не міг. З якогось дурного принципу. І взагалі, не хотів мавпувати, хоч моя мені все натякала, підкреслюючи, що інститути культури інтелігентності не дають. Я вже готовий був її цілувати, але все чекав слушного моменту, святкового, чи що.

І от одного разу ми виїхали на курорт. Я вже й не пригадую сьогодні, де ми були. Чи то в Ялті, чи Коктебелі. Але якось прибігає моя дружина й каже: "Ану, вгадай, кого сьогодні біля готелю я зустріла? Ніколи не вгадаєш!" – "Кого?" – перепитую. "Янічку!" – щасливо усміхаючись, відповідає вона. "Янічку? – перепитав я, ніби першого разу не почув. – Її чи його? Чи обох разом?" – "Його, – каже. – Бачила в готелі".

Дзвоню я в готель, цікавлюся. "Так, – відповідає черговий адміністратор. – У сто третьому номері зупинився. Телефон номер такий". Я телефоную йому. "О-о-о! – чую, радісно гукає. – Ти що, тут? Ану, негайно до мене! Одна нога там, друга – тут. Чекаю. У мене шампанське, коньяк і все таке інше".

Словам "І все таке інше" я не надав ніякого значення. Беру дружину – і до Янічки. Стукаємо в номер, він відчиняє. Кричить, як студент! "Кого я бачу! Заході, родной! – переходить на грузинський акцент. – Піть будєм, гулять будєм!"

Я заходжу, дружина за мною поріг переступає. "Здрастуйте, Петре Андрійовичу!" – вітається. Дивлюсь, а він раптом весь зблід. Зупинився на порозі і навіть на вітання не відповів. А тут раптом із люксу вибігають двоє миловидних дівчаток і до Янічки. "Ану, Петре Андрійовичу, показуйте свого шкільного друга". Моя обімліла. Я, між іншим, теж. "Чому ж, – кажу йому, – ти не попередив, що ти не сам! Ми думали, ти з Янічкою. А в тебе, я бачу, тут робоча обстановка. Дівчата, мабуть, стенографістки твої, секретарки?" – "Секретарка і кур'єрша. – підхоплює мій натяк Петро Андрійович. – Робота у нас тут екстренна... План... Горимо... Ї завтра треба все це здати... написати... передрукувати..."

"Від руки, – кажу йому, – то не те. А от якщо дівчатка. Та ще й професіоналки, то тоді... Все гаразд". – "Буде все в нормі, – заспокоює він мене. – Вони у мене обидві друкують. Пройшли курси..."

"Ну, вибач, – кажу. – Ми на вечерю запізнюємось. Нагулювали апетит. А тут, думаємо, давай забіжимо. Подивимось, як Яніч... Вибач, як тут Петро Андрійович поживає.." От бісова кава, – раптом зупиняю свою розповідь. – Знову охолола. Олександре Тимофійовичу, я не настільки зіпсований, як Олег Данилович, щоб пити холодну каву.

– Не підігрію, – відповів Олександр Тимофійович. – Поки не розкажеш, що ж було далі.

– Далі? Більше ми не ходили до Янічки. Моя дружина сказала: я бачити не хочу. Ненавиджу. Всі ви, чоловіки, однакові. Особливо коли в керівники якось виб'єтесь, секретарок заводите, автомашини державні, відрядження. Що вона під останнім словом розуміла, я й досі не знаю. А це ж, товариші, вчора, ви ж знаєте, затвердили мене начальником комунального господарства... Теж автомашина, секретарка. Поганенька, правда, але міняти не збираюся, щоб з перших днів анонімки не посипалися. Прибіг додому, щиро поділився з дружиною... Сьогодні зранку мій шофер відвіз її на роботу. А увечері вона прийшла... Як завжди, з сумкою... Натомлена... Подзвонила. Каже: "Ти хоча б якогось гачка прибив до дверей, товаришу начальник. Сумку ні на що вішати. Поки знайдеш ті ключі". – "Люба моя, – відповідаю щасливий, – буде тобі і гачок, і сумка, дай її, до речі, сюди, і дозволь, я тебе поцілую..." Так мені радісно було на душі... Я до неї з щирим серцем... Вона віддала мені сумку, а тоді як розвернеться і...

Далі треба щось розповідати?

Друзі посхиляли голови...

– Єдине, що скажу: коли нанесла цей удар, мене тільки одвірок підтримав. І ще, крім іскор ув очах, я запам'ятав: "Я тобі не Янічка!"

Що вона цим хотіла сказати – досі зрозуміти не можу. Та й взагалі, товариші, жінки – це таки інший світ. Їх так просто не зрозумієш.

[1] "Кава по-сідалковськи" – тобто зварена за рецептом Євграфа Сідалковського, одного з головних героїв іронічних романів Олега Чорногуза ""Аристократ" із Вапнярки" та "Претенденти на папаху".